

АКТЫЎНЫЯ АДУКАЦЫЙНЫЯ ТЭХНАЛОГІІ Ў ПАДРыхТОЎЦЫ КАДРАЎ ДЛЯ ВПК БЕЛАРУСІ

*Беларускі дзяржаўны тэхналагічны ўніверсітэт,
г. Мінск, Рэспубліка Беларусь*

Інтэграцыя Рэспублікі Беларусь у еўрапейскую адукацыйную прастору, стварэнне дзвюхступеннай сістэмы вышэйшай адукацыі і ўкараненне сістэм менеджменту якасці адукацыі паказваюць, што краіна няўхільна рухаецца ў напрамку Балонскага працэсу. Прыняцце новых адукацыйных стандартаў, сфармаваных на кампетэнтнаснай аснове, звязаны з гэтым перагляд зместу адукацыйных праграм, ўкараненне ў навучальны працэс вучэбна-метадычных комплексаў дысцыплін накіраваны на падвышэнне якасці падрыхтоўкі спецыялістаў як найважнейшай умовы інавацыйнага развіцця краіны.

Больш за дваццаць гадоў Беларускі дзяржаўны тэхналагічны ўніверсітэт — адзіная ВНУ краіны, якая выпускае інжынераў для выдавецка-паліграфічнага комплексу (ВПК). ВПК Беларусі сёння — высокатэхналагічная галіна эканомікі, якая вылучаецца шырокім выкарыстаннем лічбавых тэхналогій, камп'ютэрнай і лазернай тэхнікі і мае патрэбу ў спецыялістах высокай кваліфікацыі. Адным з асноўных інструментаў паляпшэння якасці падрыхтоўкі спецыялістаў выступаюць актыўныя адукацыйныя тэхналогіі.

Ключавым момантам актыўных адукацыйных тэхналогій з'яўляецца абмеркаванне. З-за шырокага выкарыстання камп'ютэрнага тэставання абмеркаванне як метада навучання ў апошні час не знаходзіць шырокага ўжытку ў навучальным працэсе. Гэта тычыцца найперш тэхнічных і тэхналагічных дысцыплін. Практыка правядзення вучэбных заняткаў паказвае: многія студэнты не ўмеюць атрымліваць звесткі з кніг, слаба валодаюць мовай навучання і элементарнай логікай.

Актыўныя адукацыйныя тэхналогіі дазваляюць пераадолець гэтыя праблемы, падвысіць асэнсаванасць навучання і матывацыю навучэнцаў.

Да асноўных метадаў актыўнага навучання, якія выкарыстоўваюць абмеркаванне, належаць шэраг адукацыйных тэхналогій. Гэта метадаў круглага стала, навучанне метадам дыскусій (НМД) і інш. Іх агульнай рысай служыць пошук у працэсе абмеркавання пастаўленай праблемы паміж двума ці некалькімі апанентамі (групамі апанентаў) кропак судакранання з наступнай фармулёўкай высноў. Прычым актыўныя метады навучання эфектыўныя для абмеркавання тэрэтычных пытанняў шляхам разгляду іх у розных аспектах з удзелам студэнтаў, што выказваюць розныя меркаванні і пункты гледжання, а таксама карысныя ў аналізе вынікаў практычных і разліковых працаў.

Актыўныя адукацыйныя тэхналогіі можна выкарыстоўваць таксама і ў іншых формах, напрыклад у рамках студэнцкай вучэбнай канферэнцыі, калі ў разглядзе праблемы бяруць удзел навучэнцы сумежных або блізкіх спецыяльнасцяў для рознабаковага вывучэння праблемы.

Навучанне метадам дыскусій уяўляе з сябе спецыяльна падрыхтаванае абмеркаванне пытанняў вучэбнай праграмы, якое звычайна пачынаюць з пастаноўкі праблемы або задачы. НМД звычайна выкарыстоўваюць, у прыватнасці, на семінарах па сацыяльна-гуманітарных дысцыплінах. Аднак, дыскусіі можна з поспехам праводзіць пры вывучэнні прадметаў тэхналагічнага характару, праводзячы практычныя і лабараторныя заняткі.

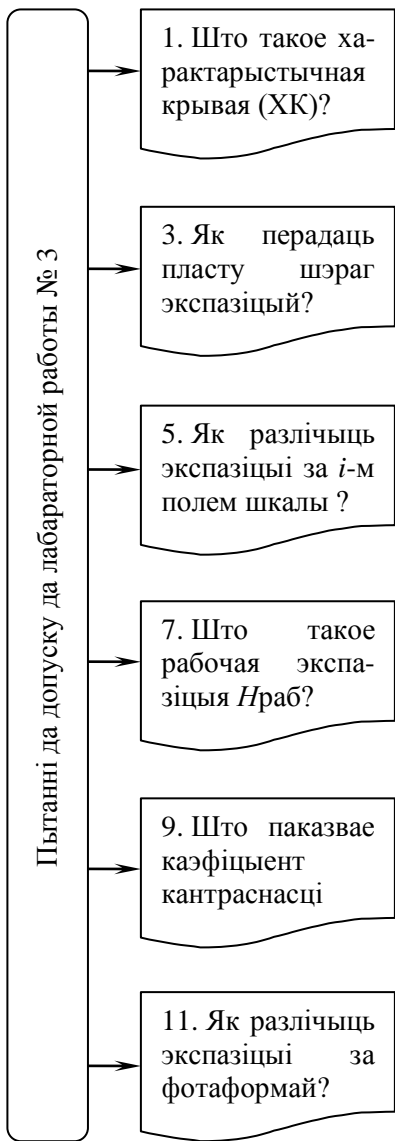
Да простых варыянтаў метаду дыскусій можна аднесці вучэбную дыскусію паміж выкладчыкам і студэнтамі ў форме пастаноўкі выкладчыкам пытанняў, якія патрабуюць валодання навучальным матэрыялам і навыкамі прадуктыўнага мыслення. Выкладчык фармулюе высновы і абвясняе памылковыя меркаванні студэнтаў, пры гэтым яго пазіцыя можа супадаць з меркаваннямі студэнтаў, або істотна адрознівацца ад іх.

Больш развітым варыянтам ёсць вучэбная дыскусія паміж студэнтамі. У такой дыскусіі група або падгрупа разбіваецца на мінігрупы, у кожнай з якіх прызначаюцца мадэратары з добра падрыхтаваных студэнтаў, а выкладчык выступае галоўным мадэратарам. Папярэдне ён распрацоўвае план абмеркавання з пералікам пытанняў, што падлягаюць абмеркаванню, распрацоўвае яго рэгламент, форму падвядзення вынікаў дыскусіі з выстаўленнем адзнак студэнтам-удзельнікам і г. д. Натуральна, што на такім занятку ад выкладчыка патрабуецца значна большай актыўнасці і творчасці, чым на занятку ў традыцыйнай форме.

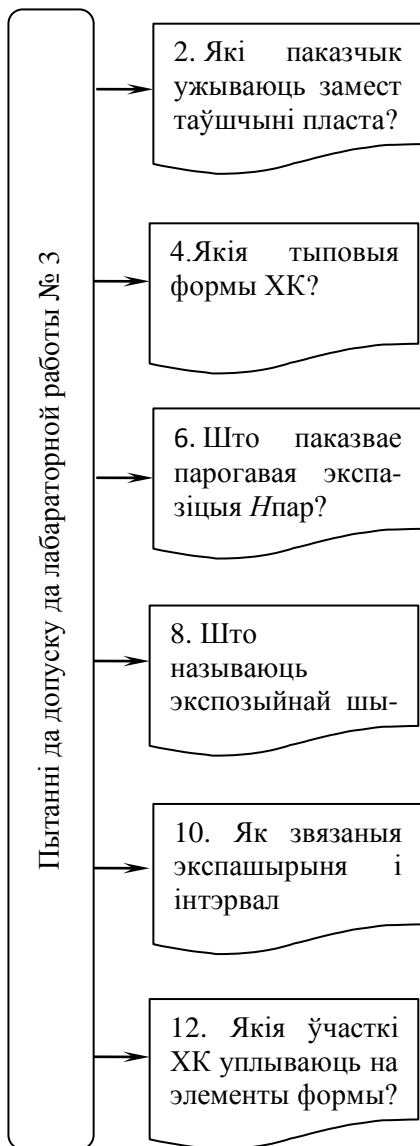
Разгледзім падрыхтоўку і правядзенне лабараторнага занятку па дысцыпліне «Тэхналогія формных працэсаў» з ужываннем ОМД у прастай форме, якая выкарыстоўваецца для атрымання допуску студэнтамі да выканання лабараторнай работы. Папярэдне ў працэсе хатняй падрыхтоўкі студэнты самастойна засвойваюць тэарэтычныя звесткі і методыку выканання працы. На занятках група з 13 студэнтаў разбіваецца на дзве мінігрупы, прыкладам, «А» і «Б», па 6 і 7 удзельнікаў. У кожную мінігрупу прызначаюцца выкладчыкам альбо выбіраюцца студэнтамі мадэратары.

Перад удзельнікамі дыскусіі ўсталёўваюцца пералікі пытанняў, надрукаваныя на аркушах фармату А1 і прадстаўленыя на рысунак 1 і рысунак 2.

Цягам абмеркавання выказваецца студэнт, перад якім мадэратар ставіць пясочны гадзіннік. Гадзіннік, пастаўлены перад выступоўцам, адыгрывае важную псіхалагічную ролю: такі ўдзельнік не проста мае права выказаць меркаванне, але абавязаны адказваць на пытанні, звернутыя да яго. Гадзіннік можа перадавацца як у загадзя вызначанай паслядоўнасці, так і таму ўдзельніку, чыё меркаванне ў дадзены момант хоча пачуць група. У якасці такога ўдзельніка можа апынуцца і сам мадэратар.

Рысунак 1 – Пытанні для групы «А»

Рысунак 2 – Пытанні для групы «Б»

Па завяршэнні дыскусіі выстаўляюцца ацэнкі і падводзяцца вынікі абмеркавання. Сярод розных варыянтаў найбольш цікавы варыянт, калі вынікі абмеркавання ацэньваюць самі ўдзельнікі дыскусіі [2].

Для паспяховага выкарыстання актыўных тэхналогій навучальнага працэсу адзначым асноўныя прынцыпы, разуменне якіх дазваляе зрабіць навучанне асэнсаваным. Гэта [1]:

- абмеркаванне як форма навучання і саманавучання;
- група як супольнасць з агульнымі мэтамі і каштоўнасцямі;
- супрацоўніцтва з навучэнцамі — спосаб дапамагчы ім лепш авалодаць прадметам вывучэння;
- здольнасць выкладчыка кіраваць адначасова арганізацыйным працэсам абмеркавання і яго зместам.

Перавагі і выніковасць актыўных метадаў навучання магчыма адчуць толькі пры практычным выкарыстанні іх у навучальным працэсе. Актыўныя адукацыйныя тэхналогіі навучання ў ВНУ забяспечваюць магчымасць прадуктыўнага ўдзелу студэнтаў у авалоданні прадметам.

Адначасым таксама, што ўменне весці дыскусію, задаваць пытанні і адказваць на іх не толькі спрыяе лепшаму авалоданню прадметам навучання, але развівае асобу студэнта, павышае яго актыўнасць. Актыўныя адукацыйныя тэхналогіі ствараюць неабходныя ўмовы для фармавання прафесійных і жыццёвых кампетэнцый маладых людзей, а ў канчатковым выніку спрыяюць выхаванню грамадзян краіны з актыўнай жыццёвай пазіцыяй і пазітыўнай сістэмай каштоўнасцяў.

ЛИТЕРАТУРА

1. Барнс, Л. Б. Преподавание и метод конкретных ситуаций / Л. Б. Барнс, К. Р. Кристенсен, Э. Дж. Хансен. – М.: Гардарики, 2001. – 502 с.
2. Осипова, А. А. Общая психокоррекция / А. А. Осипова. – М.: СФЕРА, 2002. – 510 с.